

спектр дослідження, що потребує відповідної вищої освіти. Тому, на нашу думку, є перспективним можливе об'єднання комп'ютерно-технічної та телекомунікаційної експертизи у новий вид «Експертиза у сфері інформаційних технологій» і створення (за аналогію з експертизою у сфері інтелектуальної власності) широкого спектру експертних спеціальностей, спрямованих на спеціалізацію в експертному дослідженні щодо певної групи об'єктів: персональних комп'ютерів, серверів, мобільних телефонів, гральних терміналів, бортових комп'ютерів автомобілів та ін. При цьому не виключена ситуація, коли до цього виду експертизи належатимуть експертні дослідження, пов'язані зі встановленням технічних умов і технології отримання відео-, звукозаписів, які на даний час належать до експертизи відео-, звукозапису. У цьому разі за експертизою відео-, звукозапису залишиться дослідження звукового середовища та усного мовлення, а судова експертиза у сфері інформаційних технологій з категорії інженерно-технічних експертиз переміститься в категорію криміналістичних експертиз.

П. В. Тимкович

старший судовий експерт Львівського НДІСЕ

І. М. Бурдьо

судовий експерт Львівського НДІСЕ

ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З КОРИГУВАННЯ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКУ ПОДАТКОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ТА ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

У ході здійснення господарської діяльності платники податку на додану вартість (ПДВ) нерідко стикаються з операціями повернення товарів чи сум попередніх оплат або зміною суми компенсації вартості поставлених товарів (послуг). У зазначених випадках розмір податкового зобов'язання постачальника та податкового кредиту отримувача товарів (послуг) підлягає відповідному коригуванню. Підстави коригування податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ визначено в ст. 192 Податкового кодексу України¹ (далі – ПК). Відповідно до цієї статті ПК суми податкових зобов'язань постачальника та податкового кредиту отримувача підлягають відповідному коригуванню в таких випадках:

- якщо після постачання товарів (послуг) змінюється сума компенсації їх вартості;
- якщо товари (послуги) повертаються особі, яка їх надала;
- якщо постачальник повертає суму передоплати товарів (послуг).

Слід відзначити, що вимогами Закону України «Про податок на додану вартість» від 3 квітня 1997 р. № 168/97-ВР (утратив чинність) не було встановлено прямої норми щодо проведення платниками податку коригування податкових зобов'язань та податкового кредиту в разі повернення передоплати за товари (послуги)². Ця підстава для коригування податкових зобов'язань і податкового кредиту нормативно встановлена вимогами ПК.

Суми ПДВ у податковій звітності коригуються платниками податку відповідно до розрахунку коригування кількісних і вартісних показників до податкової накладної (далі – розрахунок коригування), виписаного постачальником товарів (послуг). Порядок складання, реєстрації та зберігання розрахунку коригування аналогічний порядку, передбаченому для податкових накладних, а саме: постачальник реєструє розрахунок коригування з від'ємним чи додатним значенням у Реєстрі виданих і отриманих податкових накладних (далі – Реєстр), форма якого затверджена наказом ДПА України³.

Розрахунок коригування до податкової накладної, виписаної при постачанні товарів (послуг), підлягає відображенню в розділі I «Видані податкові накладні» Реєстру в такому порядку:

- у графі 1 записується порядковий номер розрахунку коригування;
- у графі 2 зазначається дата виписування розрахунку коригування;

¹ Див.: Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. — 04.09.2012.

² Див.: Про податок на додану вартість : Закон України від 3 квітня 1997 р. № 168-97-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. — 04.09.2012.

³ Див.: Про затвердження форми Реєстру виданих та отриманих податкових накладних та Порядку його ведення : наказ Державної податкової адміністрації України від 24 грудня 2010 р. № 1002 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. — 04.09.2012.

- у графі 3 зазначається порядковий номер розрахунку коригування, що відповідає номеру з графі 1;
- у графі 4 зазначається вид документа, зокрема розрахунок коригування;
- у графі 5 зазначаються дані покупця (прізвище, ім'я, по батькові – для фізичної особи – підприємця), а в разі здійснення постачання неплатнику ПДВ записується «Поставка неплатнику податку»;

- у графі 6 зазначається індивідуальний податковий номер платника податку – покупця, а в разі здійснення постачання неплатнику ПДВ проставляється нуль;

- у графах 7–12 відображаються вартісні показники щодо постачання товарів/послуг. При цьому записи на підставі розрахунку коригування здійснюються з відповідним знаком (+ чи –)¹.

Результати проведених платниками податку коригувань відображаються в декларації з ПДВ шляхом заповнення рядків 8 і 16, а саме:

- продавець заповняє рядок 8 з одночасним заповненням рядка 8.1 та/або 8.1.1. Показники коригування відображаються в таблиці 1 додатку 1 до декларації з ПДВ;

- покупець заповняє рядок 16 з одночасним заповненням рядка 16.1 та/або 16.1.1 (за звільненими від ПДВ операціями). Показники коригування відображаються в таблиці 2 додатка 1. При заповненні рядків 16.1.2 або 16.1.3 (за операціями коригування ПДВ, що брали участь у розподілі податкового кредиту відповідно до ст. 199 ПК) заповнюється таблиця 3 додатка 1 до декларації з ПДВ.

Нормами чинного законодавства (ст. 192 ПК) допускається можливість проведення коригування податкового зобов'язання та податкового кредиту в таких випадках:

- постачальник товарів (послуг) і їх отримувач зареєстровані платниками ПДВ як на момент здійснення операції з постачання, так і на момент проведення коригування;

- постачальник товарів (послуг) зареєстрований платником ПДВ, а отримувач – ні;

- постачальник товарів (послуг) не є платником ПДВ на кінець звітного періоду, у якому було проведено перерахунок.

Розглянемо зазначені ситуації докладніше.

1. Коригування сум податкового зобов'язання та податкового кредиту в разі, якщо постачальник і отримувач товарів (послуг) – платники ПДВ.

Порядок проведення платниками податку коригувань податкових зобов'язань і податкового кредиту за результатами податкового періоду, протягом якого було здійснено перерахунок суми компенсації вартості товарів (послуг), або в разі повернення товарів особі, яка їх надала, чи повернення постачальником суми попередньої оплати товарів (послуг) установлено вимогами ст. 192 ПК:

192.1.1. Якщо внаслідок такого перерахунку відбувається зменшення суми компенсації на користь платника податку – постачальника, то:

а) постачальник відповідно зменшує суму податкових зобов'язань за результатами податкового періоду, протягом якого був проведений такий перерахунок, і надсилає отримувачу розрахунок коригування податку;

б) отримувач відповідно зменшує суму податкового кредиту за результатами такого податкового періоду в разі, якщо він зареєстрований як платник податку на дату проведення коригування, а також збільшив податковий кредит у зв'язку з отриманням таких товарів/послуг.

192.1.2. Якщо внаслідок такого перерахунку відбувається збільшення суми компенсації на користь платника податку – постачальника, то:

а) постачальник відповідно збільшує суму податкових зобов'язань за результатами податкового періоду, протягом якого був проведений такий перерахунок, і надсилає отримувачу розрахунок коригування податку;

б) отримувач відповідно збільшує суму податкового кредиту за результатами такого податкового періоду в разі, якщо він зареєстрований як платник податку на дату проведення перерахунку.

Тобто, суми податкових зобов'язань і податкового кредиту постачальника та отримувача одночасно підлягають відповідному коригуванню в деклараціях з ПДВ того звітного податкового періоду, на який припадає дата отримання отримувачем розрахунку.

Відповідно до зазначеного можна зробити висновок про те, що в разі повернення покупцем товару (чи при поверненні ним частини оплати за товар) продавцеві з будь-яких причин не надано покупцю розрахунок коригування, то покупець – платник ПДВ повинен самостійно здійснити коригування сум

¹ Див.: Альбіна М. Коригування податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ / М. Альбіна, В. Авраменко // Вісн. подат. служби. — 2012. — № 24. — С. 14–15.

податкового кредиту за результатами податкового періоду, протягом якого відбулося повернення ним товарів (отриманих за ними коштів) незалежно від факту отримання розрахунку коригування.

2. Коригування сум ПДВ у разі, коли постачальник товарів (послуг) не є платником ПДВ на кінець звітного періоду, у якому було проведено перерахунок, або в разі, коли отримувач не є платником ПДВ.

Згідно з вимогами п. 192.2 ст. 192 ПК відповідні коригування суми податкових зобов'язань не здійснюються тими постачальниками товарів (послуг), які не є платниками податку на кінець звітного (податкового) періоду, у якому було проведено такий перерахунок. Тобто, податкові зобов'язання можуть коригуватися лише в постачальника, зареєстрованого платником ПДВ.

В абз. 2 п. 192.2 ст. 192 ПК визначено, що зменшення суми податкових зобов'язань постачальника в разі зміни суми компенсації вартості товарів (послуг), наданих особам, які не були платниками цього податку на дату такого постачання, дозволяється лише при поверненні раніше поставлених товарів у власність постачальника з наданням отримувачу повної грошової компенсації їх вартості, у тому числі при перегляді цін, пов'язаних з гарантійною заміною товарів або низькоякісних товарів відповідно до закону або договору. У цьому разі постачальник – платник ПДВ має право скласти розрахунок коригування до податкової накладної та зменшити нараховану суму податкових зобов'язань з ПДВ. При цьому обидва примірники розрахунку коригування залишаються в продавця без підпису покупця – не-платника ПДВ.

Зазначені особливості здійснення платниками податку коригування податкового зобов'язання та податкового кредиту слід ураховувати при проведенні судових експертиз і експертних досліджень, пов'язаних з вирішенням питань щодо оподаткування ПДВ стосовно:

— документального підтвердження обґрунтованості висновків податкових органів про правильність декларування та сплати платниками податків ПДВ до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності відповідних звітних податкових періодів;

— відповідності вимогам чинного податкового законодавства з ПДВ і прийнятих до обліку первинних документів, документів податкового обліку та звітності платника податку відповідних звітних податкових періодів.

І. В. Костів

судовий експерт Львівського НДІСЕ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ І ДІЛОВИХ ДОКУМЕНТІВ, ВИКОНАНИХ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ, УРАХУВАННЯ ЇХ МОВНОЇ СПЕЦИФІКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПОЧЕРКОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ділова сфера – одна з життєво важливих сфер людської діяльності. Саме за допомогою ділових документів, кореспонденції тощо встановлюються офіційні, службові, ділові, партнерські відносини та контакти між установами й державами, а також налагоджуються відносини між людьми. Зважаючи на постійне зростання чисельності іноземних громадян на теренах України, які в досудовому слідстві чи судовому розгляді виступають фігурантами, виникає потреба використання в галузі почеркознавства відповідних знань при дослідженні почерків, виконаних іноземцями.

Для проведення почеркознавчих досліджень, де об'єктом є рукописний текст, виконаний громадянином арабомовних країн, необхідно розглянути особливості комерційних та ділових документів і їх мовну специфіку:

— арабська мова поширена у 22-ох країнах, серед яких: Ірак, ОАЕ, Катар, Єгипет, Оман, Бахрейн, Марокко, Алжир, Саудівська Аравія, Туніс, Ємен, Ліван, Лівія, Сирія, Йордан та ін.¹;

— більшість арабомовних країн у свій час були колоніями Англії та Франції, тому двомовність там є звичним явищем, проте в діловому жанрі використовують літературну норму арабської мови;

¹ Див.: Арабский язык. Википедия. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ru.wikipedia.org>.